

Міністерство освіти і науки України
Інститут мистецтвознавства, фольклористики
та етнології ім. М.Т.Рильського НАН України
Uniwersytet Rzeszowski
Wydział Muzyki
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут мистецтв

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Збірник наукових праць

Випуск 4

Рівне – 2018

Редакційна колегія:

- Сверлюк Я.В.**, доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту мистецтв РДГУ;
Олексюк О.М., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики музичного мистецтва Інституту мистецтв Київського університету ім. Бориса Грінченка;
Павелків Р.В., доктор психологічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, академік АН ВШ України, перший проректор Рівненського державного гуманітарного університету;
Пелех Ю.В., доктор педагогічних наук, професор, проректор з **науково-педагогічної та навчально-методичної роботи**;
Вербець В.В., доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту соціології Рівненського державного гуманітарного університету;
Mirosław Dymon Dr. hab., prof. Uniwersytet Rzeszowski wydział muzyki;
Лісова С.В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики професійної освіти Рівненського державного гуманітарного університету;
Малафіїк І.В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної і соціальної педагогіки та управління освітою Рівненського державного гуманітарного університету;
Дем'янчук О.Н., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри методики викладання мистецьких дисциплін Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка;
Потапчук Т.М., доктор педагогічних наук, професор, кафедра пісенно-хорової практики та постановки голосу Рівненського державного гуманітарного університету;
Шевчук С.І., кандидат філологічних наук, доцент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва;
Цюлюпа С.Д., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;
Крижановська Т.І., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;
Сверлюк Л.І., кандидат педагогічних наук, доцент, кафедра пісенно-хорової практики та постановки голосу Рівненського державного гуманітарного університету;
Буцяк В.І., кандидат педагогічних наук, доцент, кафедра гри на музичних інструментах Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;
Прокопович Т.Ю., кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;
Радковська Л.М., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;
Филипчук М.С., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри естрадної музики Рівненського державного гуманітарного університету.

*Рекомендовано вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 2 від 22.02.2018 р.)*

Мистецька освіта та розвиток творчої особистості : зб. наук. пр. / Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України, Uniwersytet Rzeszowski wydział Muzyki, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т, Ін-т мистецтв. – Рівне : Волин. береги, 2018. – Вип. 4. – 396 с.

ISBN 978-966-416-550-8

Збірник наукових праць присвячений актуальним питанням професійної підготовки фахівців мистецького напрямку. Висвітлюються сучасні методологічні підходи розвитку творчої особистості студентів, охарактеризовано особливості музично-педагогічної діяльності.

Для викладачів і студентів мистецьких навчальних закладів, науковців й працівників в галузі музичної педагогіки та мистецтвознавства.

УДК 7.071.5

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I.

Теорія і методологія мистецької освіти

<i>Бурчак І.С.</i> Діагностика сформованості ціннісних орієнтацій майбутніх керівників дитячим ансамблем спортивно-бального танцю.....	6
<i>Іванова Л.І., Іванова Т.В.</i> Особливості початкового етапу фортепіанної підготовки учнів музичних шкіл.....	13
<i>Сверлюк Л.І., Куніцька І.В.</i> Теоретичні основи формування гуманних взаємин у дитячому хоровому колективі.....	19
<i>Лужна Л.М., Радковська Л.М.</i> Робота над поліфонічними творами з учнями-піаністами ДМШ (на прикладі "Нотного зошити А. М. Бах").....	26
<i>Матвійчук А.В.</i> Роль естрадного вокального ансамблю у формуванні професійних навичок майбутніх вчителів музичного мистецтва.....	32
<i>Наулік Н.В.</i> Розвиток навчального інтересу учнів-початківців в класі фортепіано.....	38
<i>Никон О.К., Остапчук М.М.</i> Формування мотивації вдосконалення виконавських навичок у самостійній роботі студентів.....	45
<i>Павлішин Н.В.</i> Музичний розвиток підлітків в умовах інтеграції мистецтв.....	53
<i>Пальоха О.А.</i> Роль задатків і здібностей у професійній музичній діяльності.....	60
<i>Піддубник В.Г., Якимчук С.Н.</i> Проблеми концертного хвилювання співаків творчого колективу.....	68
<i>Прокопович Т.Ю.</i> Педагогіка музична і музейна: сучасні тенденції взаємодії.....	74
<i>Сверлюк Я.В.</i> Методологічні підходи професійної підготовки диригента оркестрового колективу.....	80
<i>Симончук Т.Д.</i> Роль естрадної пісні у формуванні вокальної культури підлітків.....	89
<i>Радковська Л.М., Цибульська С.Ю.</i> Використання новітніх технологій на уроках музичного мистецтва в ЗОШ.....	95
<i>Тетєнєва Н.О.</i> Форми та методи розвитку музичних здібностей на уроках сольфеджіо в ДМШ.....	101
<i>Турчин Г.П.</i> Художні завдання диригента оркестру в роботі над музично-виразовими засобами.....	107
<i>Ужинський М.Ю., Капітанець Л.М.</i> Студія електронної музики як творча майстерня музиканта-інструменталіста.....	117
<i>Фарина Н.П.</i> Концертно-виконавська діяльність студентів-вокалістів: педагогічний аспект.....	124
<i>Федачко І.Б.</i> Еволюція педагогічних поглядів на процес роботи над музичним твором.....	131
<i>Хуан Ханьцзе.</i> Педагогічні умови формування готовності майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства.....	138
<i>Цюлюпа С.Д., Цюлюпа Н.Л.</i> Педагогічні принципи викладання фахових дисциплін зі спеціальності "Музичне мистецтво".....	144

РОЗДІЛ II.

Сучасні виміри мистецтвознавства

<i>Mirosław Dymon. Kształtowanie zainteresowań i umiejętności muzycznych dzieci i młodzieży w środowisku szkolnym</i>	151
<i>Блищук Н.В. Творча майстерність піаніста-концертмейстера дитячого хору</i>	164
<i>Буцяк В.І., Турко Н.С. Культурологічні засади появи та функціонування музичних інструментів</i>	170
<i>Власюк О.П. Спадщина українського мистецтва в історичній ретроспективі</i>	178
<i>Трачук Л.Д., Гаврилюк С.В. Тульчинське училище культури в мистецькому житті Поділля</i>	189
<i>Галаган В. Технологічні основи колективного виконавства</i>	195
<i>Дзвінка Р.І. Творчий доробок Михайла Тимофіїва в контексті еволюції сопілкового виконавства</i>	204
<i>Димченко С.С. Проблеми становлення та розвитку диригентського мистецтва: здобутки і перспективи</i>	210
<i>Krous O.P., Pryt K.O. Folklor of Volyn Polissya as an important factor of formation of national self-identity of future music teachers</i>	220
<i>Крусь О.П. Регіональний музичний фольклор – інтегральна частка духовної скарбниці нації</i>	226
<i>Островська Г.Б. Творчий портрет Лідії Сергіївни Костянець</i>	232
<i>Петричук О.В. Історико-культурні передумови формування специфікацій стилю в музиці</i>	241
<i>Симончук І.А. Даюк Ж.Ю. Артистично-театральні аспекти виконавського мистецтва у творчості провідних українських баяністів</i>	248
<i>Сташук О.А. Творчо-педагогічний феномен Олександра Панасовича Довгалока</i>	254
<i>Столярчук Б.Й. Збирач народних пісень Рівненщини Петро Степанюк</i>	262
<i>Ускова А. Обряд випікання весільного короваю у селі Колом'є Славутського району Хмельницької області</i>	266
<i>Филичук М.С. Бас-гітара в культурно-мистецькому просторі: генеза, розвиток, сучасний стан</i>	275
<i>Франчук Д. Історія та народнопісенна творчість села Самчики (Старокостянтинівського району Хмельницької області)</i>	283
<i>Цапун Р.В. Українська традиція святкування масниці та відтворення обрядодій в студентському середовищі</i>	293
<i>Черніско В.А. Творчий доробок Євгенії Родзь через призму історії та спадкоємності</i>	299
<i>Шереток Р.М. Мистецьке наповнення інтер'єру культових споруд ордену кармелітів на Волині (за матеріалами праць Т. Стецького і Я. Гіжицького)</i>	306
<i>Шихова Г.І. Зародження та розвиток української музичної освіти у XVI-XIX ст.</i>	314
<i>Радковська Л.М., Яцук І.І. Сучасна бандура: новий статус академічного і професійного інструменту</i>	320

РОЗДІЛ III.

Методика музичного навчання і виховання

<i>Кардаш (Гергелюк) В.В.</i> Розвиток емоційної сфери дітей з особливими потребами засобами музичного мистецтва	325
<i>Грабик Н.В.</i> Методи творчого самовираження учнів у вокально-хоровій роботі загальноосвітніх навчальних закладів	329
<i>Гумінська О.О.</i> Науково-методичні засади самовираження учнів у музичній діяльності	334
<i>Гурин А.В.</i> Інструментальне музикування на уроках музичного мистецтва в загальноосвітньому навчальному закладі	338
<i>Карманюк Ю.В., Григорчук І.С.</i> Музичний фольклор в системі засобів музичного виховання молодших школярів	345
<i>Клець Т.</i> Розвиток техніки диригування у студентів музично-педагогічних спеціальностей	350
<i>Крет М.В.</i> Музика та її морально-виховні функції у процесі становлення особистості	357
<i>Лукащук О.І.</i> Роль мистецтва у професійному становленні майбутнього вчителя музики	362
<i>Крижановська Т.І., Оксенчук Д.Ю.</i> Розвиток виконавської культури учня-баяніста за методикою Петра Серотюка	370
<i>Пастушенко Л.А.</i> Принципи і підходи виховання естетичних смаків майбутніх учителів музичного мистецтва	379
<i>Пастушенко А.С., Гарбуз Т.В.</i> Вища школа в системі національно-патріотичного виховання молоді на кращих зразках народної пісенної творчості	386
Про авторів	393

3.Бойко А. Е. Сучасні підходи до розуміння феномену самовираження особистості [Електронний ресурс] / А. Е. Бойко // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. – С. 3-10. – Режим доступу: http://lib.iitta.gov.ua/4220/1/1_Voiko.pdf

4.Брикунова С. С. Педагогические условия развития творческого самовыражения детей средствами искусства в системе начального образования [Электронный ресурс]: дис. ... канд. пед. наук / Светлана Сергеевна Брикунова. – Ростов-на-Дону, 2005. – Режим доступа: Научная библиотека диссертаций и авторефератов disserCat <http://www.dissercat.com/content/pedagogicheskie-usloviya-razvitiya-tvorcheskogo-samovyrazheniya-detei-sredstvami-iskusstva-v#ixzz4nY9mQ2OX>

5.Великий тлумачний словник сучасної української мови [Електронний ресурс] / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. : Перун, 2005. – 1728 с. – Режим доступу: <https://goroh.in.ua>

6.Джафарова О. С. Творче самовираження як наукова проблема [Текст] / О. С. Джафарова // Педагогічний дискурс. – 2012. – вип. 11. – С. 76-80.

7.Кононко О. Л. Психологічні основи особистісного становлення дошкільника (системний підхід) [Текст]: монографія / О. Л. Кононко. – К.: Стілос, 2000. – 336 с.

8.Лобова А. Ф. Школа самовираження [Текст]: кн. для педагогов и родителей по развитию, оздоровлению и взрослению детей / Алла Федоровна Лобова . – Екатеринбург: Ур. гос. пед. ун-т, 1998. – 243 с.

9.Маслоу А. Самоактуализация [Текст] // Психология личности; под ред. Ю.Б. Гиппенрейтер, А. Апузиря. – М.: Изд-во МГУ, 1982. – С.87-94.

10. Оксфордский толковый словарь по психологии [Электронный ресурс] / под ред. А. Ребера. – 2002. – Режим доступа: <https://vocabulary.ru/termin/samovuyazhenie.html>

11. Онищук І. А. Розвиток творчого самовираження дошкільників у музичній діяльності [Текст] : автореф. дис ... канд. пед. наук: 13.00.08 / Ірина Анатоліївна Онищук . – К.: Б. в., 2012. – 20 с.

12. Шапар В. Б. Психологічний тлумачний словник [Текст] / Віктор Борисович Шапар. – Х.: Прапор, 2004. – 640 с.

УДК 785 (07)

Гурин А.В.

ІНСТРУМЕНТАЛЬНЕ МУЗИКУВАННЯ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Анотація. У статті розглядаються форми та методи інструментального музикування на уроках музичного мистецтва в загальноосвітньому навчальному закладі. Проведено аналіз наукової літератури з питання визначення поняття "інструментальне музикування".

Ключові слова: інструментальне музикування, форми та методи музичного інструментування.

Аннотация. В статье рассматриваются формы и методы инструментального музицирования на уроках музыкального искусства в общеобразовательном учебном заведении. Проведен анализ научной литературы по вопросу определения понятия "инструментальное музицирование".

Ключевые слова: инструментальное музицирование, формы и методы музыкальной инструментовки.

Annotation: The article deals with the forms and methods of instrumental music making at the lessons of Musical Art at secondary schools. Special attention is paid to analysis of the sources of scientific literature in the problem of learning "instrumental music making".

Keywords: Key words: instrumental music making, forms, methods of learning, musical activity, performance, abilities.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток національної освіти в Україні орієнтує мистецьку освіту на розширення досвіду спілкування і співпраці учнів, власного художнього самовираження у різних видах художньо-творчої діяльності.

Цілеспрямований музично-естетичний розвиток здійснюється сьогодні у різних формах музичної освіти, серед яких інструментальне музикування посилює діяльнісно-практичні аспекти музичної освіти. Гра на музичних інструментах сприяє розвитку усього комплексу музикальності, творчих здібностей, а також сприяє формуванню мислення, уяви, комунікативних здібностей. Виконавство на дитячих музичних інструментах спрямоване на збереження національного музичного фольклору, засвоєння і відтворення музичного досвіду людства й тим самим – на розвиток національної самосвідомості учнів.

Однак, залишаються не систематизованими форми і методи інструментального музикування на уроках музичного мистецтва.

Метою статті є дослідження особливостей гри на музичних інструментах у загальноосвітньому навчальному закладі для систематизації методів та форм інструментального музикування на уроках музичного мистецтва.

Аналіз досліджень. У педагогіці музичної освіти проблемами, пов'язаними з початковим етапом навчання гри на музичних інструментах, займалися А. Д. Артоболевська, Н. К. Бакланова, Л. А. Баренбойм, Л. В. Виноградов, В. А. Жилін, Н. Г. Кононова, В. Г. Ражніков, Г. І. Шатковський [7].

У зарубіжній педагогіці музичної освіти питаннями інструментального музикування займалися Карл Орф, Фріц Йоде, Шинічі Судзукі. Проблема використання музикування на уроках музики та в позакласній роботі розв'язувалася Н. С. Вишняковою, Л. П. Дмитрієвою, В. А. Лапченком, І. Г. Лаптевим, А. А. Паламарчук та ін. [7].

Виклад основного матеріалу. Р. Б. Хоркавий та Л. Хоркава трактують музикування, музичення як виконання музики в домашній обстановці, поза концертним залом; гру на музичному інструменті

(найчастіше на гітарі чи фортепіано) для себе чи власного задоволення (інколи для вузького кола друзів чи рідних). Музикування – це й імпровізування. Загалом музикування поділяють на домашнє і масове (поп-музика), міське і сільське, усамітнене і прилюдне [14, с. 481].

За С. У. Гончаренком: "Музикування – виконання музики в домашніх умовах, поза стінами концертного залу; і в більш широкому розумінні – взагалі гра на музичному інструменті" [4, с. 46].

На думку Н. О. Ветлугіної: "Музикування – це вид музичної діяльності, в процесі якої виявляються як художнє знання, вміння та навички (рівень гри на музичному інструменті, володіння голосом, манера виконання), так і естетичні можливості виконання (виразність, емоційність, інтерпретаційні якості) музичного твору" [3, с. 86]. Н. О. Ветлугіна пропонує використовувати два типи музичних іграшок та інструментів. Перший – беззвучні іграшки, вони зображають будь-які музичні інструменти, за допомогою яких діти уявляють себе музикантами і під аккомпанемент педагога зображають гру на цих інструментах, розвиваючи в себе тим самим відчуття ритму, музичної форми. Другий тип – звучні іграшки-інструменти, які дають можливість дітям приймати участь в живому виконанні музики [8, с. 46].

Інструментальне музикування використовується і в масовій музичній освіті. Так німецький музикант-педагог Фріц Йоде на початку ХХ століття став ініціатором молодіжного музичного руху. Він мріяв повернути сучасникам природній зв'язок між музикою та життям, ініціював створення "Музичної гільдії", організації, що імітувала зовнішньо-декоративні риси середньовічних гільдій ремісників. Йоде вивчав історично забуті форми музикування – середньовічних вагантів, мінезингерів, пропагував народну музику і музику старих майстрів, культивував високе і серйозне масове музикування під керівництвом грамотних спеціалістів. Діяльність Ф. Йоде сприяла вихованню широкого кола любителів активного музикування [13, с. 76-78].

Німецький композитор, музикант-педагог Карл Орф започаткував у масовій музичній педагогіці елементарне музикування, не вимагаючи від учнів особливих здібностей чи підготовки. Метою його музично-педагогічної концепції було викликати радість у дітей; ту радість, яка виникає при взаємодії індивідуальних та колективних творчих завданнях [15, с. 225].

Елементарне музикування – значить основне, початкове, що складається з первинних елементів. Елементарне містить в собі те, що веде до більш складного. Елементарні музичні інструменти (які в своїй первісній функції передавали ритмічні компоненти музикування) з самого початку роботи з дітьми використовуються разом з співочим голосом (виразником мелодійних компонентів). Природними інструментами – руками і ногами, з допомогою яких можна плескати і тупотіти, – володіє кожна людина. Звукову гаму "звучних жестів" К. Орф доповнює дитячими інструментами,

так званим "орф-інструментарієм". Його основу складають ударні мелодичні (звуківисотні) інструменти: ксилофони, металофони і гльокеншпілі (різновид металофона). Також використовуються ударні шумові (дерев'яні палички, кастаньети, тарілки, трикутник, барабани, бубонці та ін.), струнні смичкові та щипкові (гамби, гуслі, лютні, гітари), духові (блок-флейти, гобої та ін.). Вперше в історії музичного виховання, підкреслює В. Келлер, в оркестрі такого складу знаходиться місце будь-якій дитині (а також дорослому любителю), незалежно від ступеня його обдарування, так як він отримує тут завдання по своїх силах. Корінням такого музикування є синкретичність масової культури давнини (античності, Стародавнього Китаю), сучасних фольклорних традицій [15, с. 227-228].

Для музикування Карл Орф використовував прості зразки фольклору, поспівки на заданих звуках, спів з одночасною грою, інтонації-прививи, інтонації-питання, інтонації-оклики, інтонація-слово (ім'я); мовні вправи, рухові вправи (плескання, притупування), ритмічні фігури (блоки), перенесені на різні музичні інструменти; імпровізаційні вправи (на продовження заданого ритму, ритмічні доповнення), ритмічні імпровізації, створення мелодії на заданий ритм (примовки, лічилки, дражнили та ін.), імпровізація на остинатних фігурах, імпровізація у формі рондо [15, с. 254-289].

Ще в 20-ті роки музикант, композитор і педагог академік Б. В. Асаф'єв висунув у своїх статтях про музичну освіту ідеї, що необхідно пройти шлях "від пасивного слухача до усвідомленого сприйняття і активної участі в роботі над музичним матеріалом". Цей принцип повинен стати методологічно визначальним у залученні дітей до основ інструментального музикування [5, с. 82].

Значне місце у вихованні дітей відводить інструментальному музикуванню один з найбільших науковців-практиків радянської доби В. О. Сухомлинський, який навчав дітей грати на свирілі: це дало можливість, за його словами, розвивати творчий потенціал, фантазію, мислення, конструктивні здібності, практичну активність. Діти в його школі не тільки грали на народних інструментах, але й самостійно їх виготовляли [2]. На нашу думку, В. Сухомлинський ще й зберігав традиції народного музикування, використовуючи усну традицію в передачі музичних знань.

Під музикуванням Е. А. Бальчітіс розуміє не тільки гру на музичних інструментах, але й комплексну виконавську діяльність, пов'язуючи різні види роботи – ритм, сольфеджіо, спів, гру на музичних інструментах та імпровізацію. Е. А. Бальчітіс велике значення надає музикуванню. Він вважає, що інструментальне музикування розвиває гармонічний слух, відчуття ритму, дозволяє виконати відносно важку музику, активізує всіх дітей, розвиває музичне мислення, рухи, фантазію і творчі здібності, приносить дітям багато радості [9, с. 274].

Е. А. Бальчітіс розрізняє і широко використовує два основних види музикування: змішане (об'єднуючи в одне ціле ритм, спів, сольфеджіо,

імпровізацію, гру на інструментах) та суто інструментальне (виконання спеціально аранжованих пісень). Найчастіше педагог пропонує використовувати ударні музичні інструменти: тамбурін, трикутник, тарілку, бубонці, дерев'яні палички, кастаньети та маракаси. Педагог не рекомендує перевантажувати урок використанням багатьох ударних інструментів, одночасно виконувати одну й ту саму партію кількома однотипними інструментами. Учень повинен навчитись користуватись інструментом і вміти поєднати його з співом, сольфеджуванням [9, с. 277].

Система колективних занять В. А. Лапченка побудована на оптимальному поєднанні гри та співу. Він доводить, що "колективна форма навчання школярів молодших класів на гурткових заняттях ансамблю народних інструментів у поєднанні із співом... сприяє поглибленому розвитку музичних інтересів" [11].

Е. П. Печерська вважає, що гра учнів на дитячих музичних інструментах викликає позитивні емоції у дітей; сприяє розвитку музичного слуху, звуковисотного, ритмічного, ладового, тембрового; дає змогу дітям виявити себе, особливо тим, хто не вміє чисто інтонувати, компенсувати їхній слабкорозвинений музичний слух. Дитячі музичні інструменти Е. П. Печерська класифікує на інструменти-іграшки зі звуком невизначеної висоти (брязкальця, бубни, барабани, кастаньети, трикутники); інструменти, що видають звук тільки однієї висоти (дудки, різки, молоточки); інструменти-іграшки з фіксованою мелодією (музичні скриньки, органчики); інструменти з діатонічним або хроматичним звукорядом (струнні – цитри, домри, балалайки; духові – флейти, саксофони, кларнети; клавішні – баяни, акордеони, гармоніки; ударні – металофони, ксилофони; клавішно-духові – тріолі) [10, с. 38].

Завдання для гри на дитячих музичних інструментах, на думку Е. П. Печерської, можуть бути як репродуктивного, так і творчого характеру. Репродуктивні: виконання на ксилофоні поспівки (за нотним записом чи на слух) або на ударному інструменті того чи іншого ритмічного рисунка. До творчих завдань Е. П. Печерська відносить: скласти ритмічний акомпанемент до пісні або твору із слухання музики; створити інструментальний супровід з використанням звуковисотних інструментів [10, с. 38-39].

О. І. Трофимчук, розглядаючи проблеми оркестрового музикування на народних музичних інструментах зі школярами, вважає, що музикування – не лише набуття навичок володіння інструментом, а й розвиток музичних здібностей, набуття теоретичних знань. Музикування сприяє освоєнню мистецтва у нерозривному поєднанні з іншими художніми формами самовираження: співом, рухом, декламуванням. Методами інструментального музикування в практиці педагога є: ігри, імпровізації, творчі завдання, вправи з релятивними ручними знаками, поєднання музикування з рецитацією, співом, рухом, драматизацією. У інструментальному складі

О. Трофимчук використовує: сопілку, баян, бандура, цимбали, скрипка (якщо є володіючий нею музикант), контрабас, різноманітні ударні інструменти [12].

Т. Е. Тютюнниковою створена програма елементарного музикування за системою Карла Орфа, що синтезує в умовах музично-ігрового спілкування ритмізовані жести, рухи і мелодекламацію або спів з додаванням простого акомпанементу на орфівських інструментах, вправи та ігри [13].

Найпоширенішим видом інструментального музикування в загальноосвітній школі Е. Б. Абдуллін називає гру на дитячих музичних інструментах. Її призначення на уроках – здатність до прояву музичних здібностей дитини, збагачення художнього досвіду молодших школярів, розвитку інтересу до виконавської діяльності. Цей процес дає можливість кожній дитині відчувати себе виконавцем. Як правило, навчання розпочинається з простих шумових, ударних інструментів, потім підключаються дитячі клавішні і духові інструменти [1, с. 102].

Висновки. Отже, інструментальне музикування на уроках музичного мистецтва в загальноосвітньому навчальному закладі – це музично-виконавська діяльність учнів в групі чи поодиноці, яка задовольняє музичні інтереси і дозволяє розкрити творчі можливості кожного учня окремо (К. Орф, Т. Е. Тютюнникова, Е. П. Печерська).

Інструментальне музикування використовується у двох формах репродуктивній та творчій, забезпечується різноманітними методами.

Репродуктивні: виконання спеціально аранжованих пісень, змішане музикування (ритм, спів, сольфеджіо, гра на інструментах) (Е.А.Бальчітіс); виконання на ксилофоні послівки (за нотним записом чи на слух) або на ударному інструменті того чи іншого ритмічного рисунка (Е. П. Печерська); поєднання гри та співу (В. А. Лапченко).

Творчі: послівки на заданих звуках, спів з одночасною грою, інтонації-прививи, інтонації-питання, інтонації-оклики, інтонація-слово (ім'я); мовні вправи, рухові вправи (плескання, притупування), ритмічні фігури (блоки), перенесені на різні музичні інструменти; імпровізаційні вправи (на продовження заданого ритму, ритмічні доповнення), ритмічні імпровізації, створення мелодії на заданий ритм (примовки, лічилки, дражнили та ін.), імпровізація на остинатних фігурах, імпровізації у формі рондо (К. Орф); змішане музикування, імпровізація (Е.А.Бальчітіс); ігри, імпровізації, творчі завдання, вправи з релятивними ручними знаками, поєднання музикування з рецитацією, співом, рухом, драматизацією (О. І. Трофимчук); синтез ритмізованих жестів, рухів, мелодекламації або співу з акомпанементом на орфівських інструментах, вправи та ігри (Т. Е. Тютюнникова); творчі: створення ритмічного акомпанементу до пісні або твору із слухання музики, інструментального супроводу з використанням звуковисотних інструментів (Е. П. Печерська).

Література:

1. Абдуллин Э. Б. Теория музыкального образования [Текст] : учебник для студ. высш. пед. учеб. заведений / Э. Б. Абдуллин, Е. В. Николаева. – М.: Академия, 2004. – 336 с.

2. Бодина Е. А. Воздействие музыки на воспитание личности [Текст] / Елена Андреевна Бодина // Педагогика. – 1992. – № 5. – С. 6-33.

3. Ветлугіна Н. О. Музичний розвиток дитини [Текст] / Наталія Олексіївна Ветлугіна. – К.: Муз. Україна, 1978. – 256 с.

4. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник [Текст] / Семен Устинович Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 375 с.

5. Іваницький А. І. Українська народна музична творчість [Текст] : посібник для вищ. та серед. учб. закладів / Анатолій Іванович Іваницький. – К.: Муз. Україна, 1990. – 336 с.

6. Куришев Є. В., Куришева Л. К. Теорія та практика музично-естетичного виховання за системою К.Орфа [Текст] / Євген Володимирович Куришев, Лариса Куришева. – К.: ІСДО, 1994. – 176 с.

7. Лазарева С. В. Педагогические возможности элементарного музицирования на начальном этапе эстетического воспитания [Электронный ресурс]: дис. ... канд. пед. наук, Екатеринбург, 2002 / Светлана Викторовна Лазарева // Научная библиотека диссертаций и авторефератов disserCat. – Режим доступа: www.dissercat.com/content/pedagogicheskie-vozmozhnosti-elementarnogo-muzitsirovaniya-na-nachalnom-etape-esteticheskogo#ixzz57qSPrWV4

8. Лаптев И. Г. Детский оркестр в начальной школе [Текст] : кн. для учителя / Иван Григорьевич Лаптев. – М.: ВЛАДОС, 2001. – 176 с.

9. Музыкальное воспитание в Советском Союзе [Текст] / Сост. и общ. ред. Льва Ароновича Баренбойма. Выпуск 1. – М.: Сов. композитор, 1978 – 488 с.

10. Печерська Е. П. Уроки музики в початкових класах [Текст]: навч. посібник / Елла Пилипівна Печерська. – К.: Либідь, 2001. – 272 с.

11. Попович А. В. Формування у молодших школярів інтересу до музикування на дитячих інструментах [Електронний ресурс] / А. В. Попович // Педагогічна освіта: теорія і практика. – 2011. – Вип. 7. – С. 280-284. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppo_2011_7_54

12. Трофимчук О. І. Школа колективного музикування [Текст]: навч.-метод. посібник для керівників дитячих ансамблів та оркестрів народних інструментів / Олег Леонідович Трофимчук. – Рівне: РДІК, 1993. – 146 с.

13. Тютюнникова Т. Е. Видеть музыку и танцевать стихи... Творческое музицирование, импровизация и законы бытия [Текст] / Татьяна Едуардовна Тютюнникова. – М.: Едиториал УРСС, 2003. – 264 с.

14. Хоркавий Р. Б., Хоркава Л. Український музично-педагогічний словник. Том 1 [Текст] / Роман Борисович Хоркавий, Лариса Хоркава. – Львів, 2010. – 513 с.

15. Элементарное музыкальное воспитание Карла Орфа [Текст] / Сост. и общ. ред. Льва Ароновича Баренбойма. – М.: Сов. композитор, 1978. – 368 с.

Наукове видання

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Збірник наукових праць

Випуск 4

Відповідальні за випуск
Сверлюк Ярослав Васильович
Шевчук Степан Іванович

Технічний редактор
Віталій Власюк

*Редакційна колегія не завжди поділяє погляди авторів,
висвітлені у збірнику.
За достовірність фактів, точність цитат та можливі помилки
повну відповідальність несуть автори опублікованих матеріалів.*

Підписано до друку 23.03.2017 р. Формат 60x84 1/16. Папір офсет.
Гарнітура «Times». Друк офсет. Ум. друк. арк. 23,02. Наклад 100 пр. Зам. 18.
Видавництво «Волинські обереги».
33028 м. Рівне, вул. 16 Липня, 38; тел./факс: (0362) 62-03-97;
e-mail: oberegi97@ukr.net

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єкта
видавничої справи ДК № 270 від 07.12.2000 р.

Надруковано у друкарні видавництва «Волинські обереги».